Janke
Reitsma
Niets
ontgaat
ons
ROMAN

DE TOCHT (1)

Ik sloot mijn moeder op in haar slaapkamer. Eerst verpulverde ik bij het aanrecht in de keuken vier tabletten lorazepam tussen twee lepels en deed die met een schep suiker in haar thee. Ze had de hele ochtend al door het huis gelopen en naar de spreuken gekeken die ze een week geleden op witte A-4'tjes had afgedrukt en door de hele woonkamer met stukjes tape aan de muur had geplakt. Terwijl ze opgetogen vertelde over de kracht die van die woorden uitging en wat dat allemaal voor ons kon betekenen, dronk ze van de thee. Naarmate de tijd verstreek, werd ze stiller.

'Ik ben ineens zo moe,' zei ze.

'Waarom ga je niet even liggen?' vroeg ik.

'Ach ja.' Ze glimlachte. 'Eventjes kan wel.'

Ze stond op van de keukenstoel en wankelde, greep met haar handen in de lucht, maar hervond haar evenwicht en liep in een onvaste lijn naar de gangdeur. Daar bleef ze even staan, met haar hoofd tegen de glas-in-loodruitjes, waardoor het gebroken licht van buiten haar gezicht verzachtte.

Ze moest op adem komen en zei dat ze dit lang niet had gehad, dat er in haar hoofd plotseling een afslag was afgesloten en ze nu via een omleiding moest met van die akelige gele bordjes met een C erop of een A of wist zij veel wat er stond en ze kneep haar ogen even dicht, waarna ze me aankeek en vroeg of ik het misschien begreep. Ze deed allang geen moeite

meer om haar hoofd en lijf te begrijpen. Ze constateerde dingen, maar legde geen verbanden meer sinds in haar gedachten alles onlogisch was geworden en ze niet in de toekomst leefde of in even geleden, maar enkel in het moment waarin ze zich bevond. Ik kon aan het doffe geluid waarmee ze vervolgens haar voeten op de traptreden zette, horen dat ik erg veel in haar thee had gedaan.

Ik bleef dicht bij haar en volgde haar met gespreide armen naar boven, alsof ze ieder moment achterover zou kunnen vallen en alsof ik haar dan zou kunnen opvangen en ik bracht haar naar het bed, waar het dekbed aan haar kant nog opengeslagen lag en waar de vouwen in het hoeslaken de plek aangaven waar ze eerder had gelegen.

Ze leunde zwaar op mijn arm toen ze ging zitten en boog zich voorover om haar sokken uit te trekken, maar haar handen trilden te erg.

'Het zal toch niet weer *die* kant op gaan?' vroeg ze.

'Laat mij maar.' Ik knielde voor haar neer en trok de katoenen sokken van haar voeten. Terwijl ik ze op de stoel naast haar nachtkastje legde, glimlachte ik naar haar, misschien wel omdat ik haar iets terug wilde geven voor wat ik haar zojuist had afgenomen. Maar toen ze teruglachte, verplaatste ik mijn blik en keek naar haar blote voeten. Schuld verbrak iedere verbinding.

Terwijl ze ging liggen en het dekbed over zich heen trok, liep ik naar het raam om het dicht te doen. Een stevige bries deed de half opgetrokken rolgordijnen tegen de kozijnen klapperen en de wind die in mijn gezicht blies, voelde warm. Heel even sloot ik mijn ogen en een moment lang overwoog ik het raam open te laten. Maar hoewel we afgelegen woonden, zou een toevallige voorbijganger haar geroep kunnen horen en dus deed ik het raam dicht en liet de rolgordijnen zakken.

Ik wilde weglopen zonder iets te zeggen, maar ging toch naar haar toe. Ze kneep even in mijn bovenarm toen ik een kus op haar voorhoofd drukte. In dat kleine ogenblik schoten allerlei gedachten door mijn hoofd over of ik wel moest doen wat ik wilde doen en of het niet beter was te blijven en te wachten tot ze straks gewoon weer wakker werd, maar ik had er rekening mee gehouden dat deze gedachten zouden komen en ik moest ze weerstaan. Kon ik het haar maar uitleggen. Dat het niet om mij ging, niet om haar, niet om ons, maar alleen om Aukje.

Ik maakte mij van haar los en keek niet meer om. Zodra ik de kamer uit was, trok ik de deur dicht en draaide de sleutel om. Het ging stroef, omdat bij ons deuren nooit op slot werden gedaan. Ik trok de roestige sleutel uit het slot en liet hem in mijn broekzak glijden.

'Koen!'

Dof explodeerde mijn naam achter de gesloten deur. Zo had ze me nog nooit geroepen – het klonk net zo machteloos als het gestommel in de slaapkamer en de klink die naar beneden ging, maar onverrichter zake terugsprong op zijn plaats. Ze bonkte op de deur, waar geen beweging in kwam. Het waren stevige deuren, zoals het hele huis stevig was gebouwd, tegen windstoten die van zee tegen het dak beukten. Tegen een flinke westerstorm.

Ik bleef op de overloop staan en luisterde naar het schurende geluid van de deurklink. Soms stopte het even, dan begon het weer. Ik vond dat ik moest wachten tot het stil was aan de andere kant van de deur, want niets is erger dan niemand die je hoort.

'Doe open!' riep ma in een laatste poging, maar ik deed niet open. Ik fluisterde 'sorry' zonder dat ze me kon horen.

Toen ik daarna in mijn slaapkamer mijn rugzak inpakte, bewoog ik me alsof mijn geest er niet helemaal bij betrokken was. Ik had de meeste spullen vanochtend vroeg al verzameld en op mijn bed uitgestald. Alleen de kleren moesten er nog bij. Mijn handen sorteerden spullen, stopten ze in de tas, maar ik vergat direct weer wat ik erin had gedaan en hardop noemde ik alles op, om daarmee de gedachten aan ma te verdrijven. Regenjas, een setje schone kleding voor Aukje en mij, een handdoek, een extra trui voor Aukje, een fleecedeken voor de nacht, twee luiers, 2,5 liter water, medicijnen, een halve liter extra sondevoeding, zes mueslirepen, de Waddenzeekaart. Mijn handen beefden een beetje toen ik de koordjes van de tas straktrok, waarmee het grote vak werd afgesloten voordat de bovenflap met de gesp eroverheen viel. Mijn telefoon stopte ik in het voorste vakje. Er was nog heel wat ruimte over en de rugzak was op de meeste plekken nog slap en ingedeukt, maar ik deed er niet meer in. Alles was gewicht.

In de badkamer poetste ik voor de spiegel mijn tanden. Het leek opeens alsof die gewoonte niet paste bij deze dag. Hij hoorde bij regelmaat, bij routine, bij alles laten zoals het was.

Mijn gezicht was bleek en ingevallen en mijn haren waren te lang. Ze hingen in plukken over mijn oren en bedekten mijn voorhoofd tot over mijn wenkbrauwen. Ik hield mijn haar met mijn hand naar achteren toen ik in de wasbak spuugde en een slok nam uit de stromende kraan. Ik liet het water een tijdje lopen, omdat het geluid ervan me geruststelde.

Voordat ik naar beneden ging, legde ik nog even mijn oor tegen het sleutelgat van ma's slaapkamerdeur. Ik hoopte dat ik haar ademhaling zou horen, maar het was stil.

Beneden stond de rotgans naast Aukje op de bank en ik zag direct dat hij de hele boel onder had gescheten, zijn groene langwerpige keutels lagen overal. Op het donkergrijze vloerkleed, op de leren bank, op Aukje. Hij keek me met zijn zwarte ogen aan en hupte van de zitting naar de rugleuning, alsof hij wel wist dat hij zich niet in zijn eigen territorium bevond maar in het mijne, en precies op dat moment ontglipte hem weer een drolletje. Stom, ik was vergeten de achterdeur dicht te doen en ganzen kakken om de drie minuten.

'Weg.' Ik duwde het beest van de bank, waardoor hij op het vloerkleed terechtkwam en luid begon te roepen met ronde klanken zoals een rotgans dat doet, maar ik gaf hem een zet met mijn voet, waarna hij met zijn brede vleugels begon te slaan en een eindje verderop ging staan.

Aukje lag met haar hoofd tegen de armleuning van de bank, precies zoals ik haar er vanochtend na het opstaan had neergelegd, met een kussen tegen haar zij zodat ze er niet af kon vallen, al kon ze zich niet eens omrollen. Ze kon niets wat een gewone baby kon. Niet brabbelen en niet eten. Alleen huilen, dat deed ze zelfs als ze stil was nog steeds in onze hoofden.

De sondevoedingspomp naast Aukje sloeg in trage slagen lichtbruine vloeistof in haar maag. Het slangetje dat naar haar neus liep, had daardoor de kleur van zand en als je goed keek, kon je zien hoe de voeding in kleine bewegingen werd voortgestuwd. Ik had vanochtend net een nieuwe zak voeding aan de pomp gehangen, dus we konden een hele tijd vooruit.

Aukje merkte mij op en ze lachte. Haar ogen schitterden en het kreetje dat ze liet horen, was zacht en kostte haar moeite, maar toch leek ze vrolijk en tevreden. Ik ging even bij haar zitten en aaide over haar haren.

'Dat heeft de gans gedaan, hè,' zei ik en ik haalde een papie-

ren zakdoekje uit mijn broekzak, waarmee ik de ganzenkeutels van haar buik veegde. Op haar trui bleven groene vegen achter. Haar handjes graaiden naar mijn aanraking en voordat ze me kon vastgrijpen, trok ik mijn hand terug en vouwde het zakdoekje dubbel. Met mijn andere hand streelde ik haar vingerkootjes. Net fluwelen kussentjes.

De rotgans volgde me naar het keukenblok, waar ik het papieren zakdoekje in de vuilnisbak gooide, die stonk naar bedorven zure haring. Een zwerm fruitvliegjes steeg eruit op en de beestjes verspreidden zich over de witte tegelwand. Ik wendde mijn gezicht af terwijl ik het deksel van de vuilnisbak weer liet vallen.

De gans sprong op de eettafel en stak zijn snavel in de verpakking van mijn kant-en-klaarmaaltijd van gisteravond. Hij hapte in de restjes spinazie alsof het zeewier was en duwde zo hard met zijn snavel in het bakje, dat het over de rand van de tafel kieperde en op de grond belandde.

Ik stapte over het bakje heen en zocht in de keukenkastjes naar eten om mee te nemen. Er lagen vier ontbijtkoekrepen en een appel. De appel had al rimpels, maar ik pakte hem toch. Heel even leek het alsof het een doodgewone ochtend was waarop ik gewoon naar school zou gaan en nog snel een tussendoortje in mijn tas stopte, en ik wilde de tijd terugdraaien naar anderhalf jaar geleden, daar opnieuw beginnen, of nee – stil blijven staan, verzinken in de vanzelfsprekendheid van het pakken van een appel en naar buiten rennen, de fiets uit de schuur trekken en me zorgen maken over het halen van de bus die maar een keer per uur reed.

Ik keek naar de rotgans. Met zijn ronde ogen kon hij niet wegkijken. Rotganzen vallen niet op, ze zijn nagenoeg zwart en veel kleiner dan andere ganzensoorten, maar dit dier had iets statigs. Iets waarop je kon vertrouwen. Ik woelde even

door zijn veren en moest glimlachen om de sliertjes spinazie op zijn brede zwarte snavel.

Terwijl ik terugliep naar de woonkamer hoorde ik achter me zijn zwemvliezen op het laminaat waar vorige week een pak sondevoeding was gevallen. Net het lostrekken van een pleister, van een heleboel pleisters.

Toen ik Aukje van de bank tilde, greep ze meteen mijn shirt en drukte haar hoofd in mijn hals. Binnen enkele seconden viel ze in slaap. Ik kon horen wanneer ze sliep, dan ademde ze dieper en met meer geluid, en ik voelde de warme damp van haar adem tegen mijn borst.

Ik keek naar haar donkerblonde haartjes, die stil tegen mij aan lagen. Het slangetje in haar neus leek zachtjes te bewegen, terwijl de tape waarmee het op haar wang was geplakt dat tegen zou moeten gaan. De pomp zoemde onophoudelijk, een zacht zeurend gebrom. Aukje was eraan gewend geraakt. Ik niet. Het was net een wesp, alleen kon je er niet voor wegrennen.

Ik pakte de draagzak onder de salontafel vandaan en legde Aukje op mijn schoot. Het paste precies. Haar hoofdje lag tussen mijn knieën, haar billen tegen mijn buik, haar voetjes opgetrokken. Ik stak mijn armen door de draagzak en zette Aukje erin. Haar benen staken aan beide kanten uit en ik duwde haar iets omhoog, omdat ik wist dat het water zeker tot mijn middel zou komen. Ik klikte de plastic sluiting van de draagzak vast en trok aan de banden die om mijn schouders knelden, maar het werd er niet beter van.

Het klokje naast het raam, dat tussen de spreuken over liefde, geluk en de ziel hing, wees half tien aan. Terwijl de zwarte wijzers zich langzaam voortbewogen, maakte ik met de getijdentabellen in gedachten de rekensom opnieuw. Hoogwater, laagwater, twee uur voordat het water op het laagste

punt was, vertrekken. Het klopte. Als de zon en de maan met elkaar zouden samenwerken zoals voor vandaag was voorspeld, dan zou het goed gaan. Ik ademde diep in en uit. Het was tijd.

Ik stopte de pomp in de rugzak en hees de tas zo op mijn rug dat het slangetje over mijn schouder viel en er nergens een knik in kwam. Aukje loskoppelen kon niet, ze deed inmiddels zo lang over haar voeding dat ze niet de hele tocht zonder kon. De band van de tas klikte ik onder de draagzak in elkaar, waardoor Aukje nog een beetje omhooggeduwd werd. Ik wankelde en terwijl ik naar de keuken liep, bewoog ik me zo instabiel dat ik een paar rondjes om de tafel oefende, tot het beter ging.

'Kom,' zei ik tegen de rotgans.

Hij volgde me onmiddellijk en nog voordat ik buiten was, waggelde hij me al voorbij, het grind op. Zonder iets achter te laten deed ik de deur dicht. Geen briefje of app'je om te zeggen waar ik was. Ma was vast allang in slaap gevallen. Ik probeerde niet te bedenken hoe het voor haar zou zijn als ze weer wakker werd.

Buiten trok de wind aan onze haren. Vaak was de wind hier de enige die iets in beweging zette, zoals de takken van de knotwilg, met hun frisgroene blad, dat ritselde en heen en weer zwiepte.

De knotwilg was een van de weinige bomen in de verre omtrek en was tegelijk met mij gekomen, toen ik drie jaar was. Op de dag dat ik thuiskwam, hadden pa en ik hem samen geplant, maar dat kon ik me niet meer herinneren. Volgens pa had ik elke ochtend gekeken of de wind de dunne stam niet omver had geblazen. Nu was de stam forser en wierp hij een schaduw op het grind.

De zon scheen door een bedompt laagje bewolking op onze

armen en op de zwarte veren van de rotgans, die daardoor zilverkleurig glansden. Het dier liep voor me uit, alsof hij al wist waar we naartoe gingen. Ik volgde hem over het grind, langs de heg naar de smalle weg die parallel aan de dijk liep en ik keek opzij, naar de plek waar de weg steeds smaller werd en aan de horizon tussen het groene land verdween.

WIJ

Ons leven veranderde op een koude februaridag toen we onze kozijnen rood schilderden en de rotgans naar pa stond te kijken, naar hoe hij de rode verf op het geschuurde hout streek dat de ramen van ons huis omlijstte, en naar de dunne lijnen die de haren van het penseel achterlieten in de natte verf. Keer op keer probeerde de gans zijn snavel in het verfblik te steken en joeg ik hem weg door hem met beide handen naar de kleine weide achter de knotwilg te duwen, maar hij kwam telkens terug en pa en ik lachten erom. Zo herinner ik me die dag.

'Begin jij daar,' zei pa en hij wees naar de rechterkant van het raamkozijn, terwijl hij zelf aan de linkerkant begon. Ergens in het midden van het keukenraam zouden we bij elkaar komen. Ik stopte mijn sjaal in mijn winterjas en trok de rits zo ver mogelijk omhoog. Het was waterkoud door de dunne nevel die in onze kleding trok en de wind die hier nooit ging liggen, zelfs niet in de beschutting van deze plek, tussen ons huis en de dijk.

'Koukleum,' lachte pa.

'Jij doet alsof het al voorjaar is,' zei ik.

Hij was gekleed in een dun vest en droeg een muts op zijn hoofd, die het kale eilandje dat daar was ontstaan moest beschermen.

'Dat is het toch ook? Februari is voorjaar, kijk maar,' zei hij en hij wees naar de narcissen rond de knotwilg, die hun

kelkjes een voor een begonnen te openen. Met de dag werd het er geler.

Terwijl ik ernaar stond te kijken, griste hij het keukentrapje dat voor mij stond weg en lachte alsof hij me nu echt te pakken had. Ik pakte demonstratief het blik verf en een kwast en begon gewoon aan de onderkant van het kozijn, maar vanbinnen glimlachte ik, omdat het moment gelukkig was. Wij hadden geleerd onze zegeningen te tellen.

Ik had pa verteld dat Google het schilderen van buitenwerk afraadde als er vorst op komst was, maar hij was er de persoon niet naar om advies van Google, of van wie dan ook, op te volgen. Volgens hem zagen de meeste mensen veel te veel beren op de weg en die beren wilden ze dan ook op de wegen van anderen plaatsen, waardoor iedereen vervolgens precies hetzelfde pad bewandelde. Hij weigerde daarin mee te gaan en daar bewonderde ik hem om.

Om diezelfde reden woonden we niet in een dorp, maar ergens tussenin. Welke kant we ook op gingen, we bleven altijd buitenstaanders en dat was precies wat we wilden. Ons huis stond met de voorkant op het zuidoosten, uitkijkend over de uitgestrekte akkers die nog geurden van de boerenkool die kortgeleden was geoogst. Enkele uitgedunde stronken bleven nog een tijdje staan totdat de eigenaar het land zou omploegen voor een nieuw gewas. Aan die kant van het huis scheen bij helder weer de hele middag de zon, waarna ze aan het eind van de middag aan de zijkant van het huis over de dijk kroop voordat ze daar in de zee verdween.

Zomers kwamen de toeristen naar de dorpjes en meestal bleven ze daar, maar een enkeling liep een paar kilometer over de dijk om foto's te maken van ons witte huis, dat opviel in het verder kale landschap. Regelmatig vonden we die foto's terug op internet. Pa had het niet zo op toeristen, maar als ze

dan toch kwamen, vond hij het wel zijn verantwoordelijkheid dat ze iets fatsoenlijks op hun sociale media konden plaatsten. Daarom schilderden we elk voorjaar de kozijnen in een door ma gekozen kleur, want zij had verstand van kleuren. Ze waren al geel, blauw, paars, groen en oranje geweest en dit jaar werden ze dus rood.

Ik werkte preciezer en langzamer dan pa, die de spatten op het raam met een lakenvod wegstreek. Ik wilde liever helemaal niet knoeien, maar dat was moeilijk bij de smalle roeden die het raam in acht kleine ruitjes deelden.

Het raam waaraan we werkten, aan de achterkant van het huis, bood zicht op de keuken, waar ma melk opwarmde in een pannetje op het vuur. Ze hield het doosje met cacaopoeder omhoog terwijl ze haar wenkbrauwen optrok.

'Lekker,' riepen pa en ik tegelijk.

We zagen hoe ma de cacao met een lepel in de steelpan schepte en er suiker bij deed. Met een garde roerde ze totdat de chocolademelk begon te borrelen.

Even later zaten we aan de keukentafel en schonk ma twee grote mokken vol met chocolademelk. De zoete geur vulde de ruimte. Met mijn vinger plukte ik zo vlug als ik kon het vel eraf en deponeerde dat op tafel, waarna ik mijn vinger afkoelde door ertegen te blazen. Pa deed hetzelfde, alleen blies hij niet tegen zijn vinger, maar veegde hem af aan zijn vest.

'Neem jij niet?' vroeg hij.

Ma schudde haar hoofd. Ze opende het keukenkastje boven het aanrecht, maar pakte de koektrommel er vervolgens niet uit. In plaats daarvan liet ze haar handen op de rand van het grijze aanrechtblad rusten, boog voorover en zuchtte diep.

'Ik voel me niet zo goed vandaag.'

Haar woorden bleven in de lucht hangen, zoals een ruzie lang nadat de hardste woorden zijn gevallen een stilte nog

kan overstemmen. Ma's gevoelens konden we nou eenmaal niet naast ons neerleggen en ik omsloot mijn mok met beide handen. Ik keek naar pa en toen weer naar ma en toen naar mijn chocolademelk die veel te heet was, maar waarvan ik toch een slok nam. Het brandde in mijn keel.

Pa stond op, legde zijn hand op haar rug en wreef erover.

'Ga even zitten,' zei hij. Toen ze zich omdraaide, zag ik hoe bleek haar gezicht was. Ze streek met haar hand over haar buik.

'Misselijk,' zei ze. 'Gewoon een beetje misselijk.'

Ik haalde opgelucht adem en liet mijn mok los. Mijn vingers waren vuurrood en tintelden. Gewoon een beetje misselijk, dat was iedereen weleens.

'Ik pak wat water voor je,' zei ik. Ik zette het glas voor haar neer en ze glimlachte. Ze nam een slok, terwijl ze een lok van haar donkerblonde haar achter haar oor schoof. Toen nam ze nog een slok.

Plotseling schoof ze haar stoel naar achteren en rende naar de gang. De wc-deur sloeg tegen de deurklink van de voordeur, wat altijd gebeurde als je hem te hard of te ongecontroleerd opentrok, en ik hoorde ma overgeven en zag pa naar haar toe rennen.

'Hé,' hoorde ik hem zeggen en 'hier', waarbij ik me voorstelde dat hij haar haren bij elkaar hield zodat ze niet in de toiletpot vielen en haar vervolgens een stukje toiletpapier gaf om haar lippen mee te deppen. Kort daarna liep hij van de gang naar de woonkamer, waar hij de telefoon pakte en ermee terugging naar de gang.

Ik dronk mijn chocolademelk met grote slokken, maar ik zou me later niet meer kunnen herinneren hoe het smaakte. Een klein beetje misselijk, zei ik tegen mezelf, dat had niets te maken met ma's ziekte.

Ik wist natuurlijk wel dat wij niet gewoon waren, maar als

het een tijdje niet heel ongewoon was, begon ik daar toch op te hopen. Ik zei dat weleens tegen pa, maar die vond dat 'gewoon' maar niets.

'Je wilt toch niet dat mensen later bij je graf staan en zeggen: "Wat was het toch een gewone man"?' Dan sloeg hij me net iets te hard op mijn schouder en zei dat het vooral belangrijk was dat je voor elkaar vocht. En dat deden we als het nodig was, wij namen het altijd voor elkaar op, maar ik wist zeker dat pa ook graag zou willen dat alles bleef zoals het nu was. Met een glimlach op zijn gezicht kwam hij terug de keuken in, maar zijn ogen lachten niet mee.

'We gaan even naar de dokter,' zei hij.

'Dokter Robert?' vroeg ik. Dokter Robert had ma in categorieën ingedeeld, waarvan de stabiele de beste was waar ze in kon zitten.

'Nee, gewoon de huisarts. Maak je nou maar geen zorgen.'

'Waarom dan?'

'Ik ben al een paar dagen misselijk,' zei ma. Ze was de keuken in gekomen en tot mijn verbazing pakte ze twee speculaasjes uit de koektrommel en at ze achter elkaar op. Pa en ma keken elkaar aan en ik begreep dat ze me niet alles vertelden.

'Jij kunt alvast verder gaan met schilderen, misschien kun je het kozijn nog net voor het donker in de verf krijgen,' zei pa.

Ik ging niet verder met schilderen. Ik had er geen zin meer in en nadat ik de auto over het grind had horen vertrekken, bleef ik nog een tijdje aan de keukentafel zitten met mijn uiteenlopende gedachten die elkaar probeerden te overtuigen van hun eigen gelijk. Zodra ik dacht dat de stabiele fase voorbij was, omdat een voorgevoel meestal klopt, zei een andere gedachte weer dat ik niet zo zwaarmoedig moest zijn en dat het allemaal wel zou meevallen. Uiteindelijk trok ik dikke sokken

en regenlaarzen aan, omdat er maar één plek was waar mijn gedachten tot rust konden komen.

Achter de dijk rustte de uitgestrekte kwelder. Het kweldergras was op veel plaatsen dor en daar waar het al groeide, graasden groepen ganzen het weer kaal. Nog niets verried een naderend voorjaar. De dikke bewolking boven de kwelder verborg zelfs sneeuw. Een zachtroze gloed deed het land op het einde van een grauwe dag oplichten. Het gaf een gevoel van verwachting.

Ik drukte mijn verrekijker tegen mijn oogkassen en tuurde over de kwelder naar het wad dat blakend naakt wachtte op het zeewater dat het zou bedekken. De zee had zich tot ver buiten het bereik van mijn kijker teruggetrokken en als ik hem wilde zien, moest ik de kwelder over lopen.

Als je hier liep, was het net alsof de rest van wereld niet bestond, alsof dit het enige was. Een oneindige vlakte waar naast de gakkende ganzen alleen het geluid van krassende meeuwen te horen was, die zonder moe te worden in eeuwige cirkelbewegingen over het wad vlogen. Ze pikten voedsel uit de smalle geultjes door hun snavel in het water te duwen en er iets uit te vissen, garnaaltjes of ander klein leven.

Ik sprong over een paar van de geultjes totdat de bodem onder mijn voeten te drassig werd en ik erin weg begon te zakken. Als ik verderging, zou ik mijn laarzen verliezen.

Voor mij strekte het wad zich uit. Nu kon ik door mijn verrekijker de overkant zien. Het zeebaken tekende zich als een fragiel skelet af tegen de horizon. Het was niet echt de overkant, het was slechts een onbewoond eiland tussen twee zeeën, waar je bij laag water en gunstige weersomstandigheden naartoe kon lopen. Het fascineerde me, dat eiland. Ik had er al zolang ik me kon herinneren fantasieën over. Als zevenjarige

had ik het eiland meerdere malen ontdekt en veroverd, waarna ik alle bewoners overhoop had geschoten met een jachtgeweer in de vorm van een tak. Toen ma in een andere fase zat, bouwde ik er een huis, waar ik ging wonen en met een verrekijker naar het witte huisje kon kijken met ons erin. Nu was ik dertien en zag ik het eiland als de plek op aarde waar alles altijd hetzelfde bleef, de plek die er altijd was. Elke keer als ik over de kwelder liep, dook het eiland op aan de horizon. De nevel van vanmiddag was opgetrokken, maar zelfs bij dichte mist voelde ik die aanwezigheid en ik hield van dat eiland, ook al was ik er nog nooit echt geweest.

Ik liet de verrekijker zakken en ademde de koude lucht diep in. Toen ik me omdraaide om terug te lopen, dwarrelden de eerste sneeuwvlokken uit de roze hemel. De witte kristallen bleven even op mijn jas liggen en lieten vervolgens een natte plek achter. Had ik er maar een dikke trui onder aangedaan.

Plotseling hoorde ik een zacht gepiep rechts van me. Het klonk zwak, maar was onmiskenbaar het hese geroep van een bonte strandloper. Een hoge trillende klank zonder toonveranderingen. Het dier lag een paar meter bij me vandaan op het laagste gedeelte van de kwelder en probeerde uit het geultje te blijven, maar viel telkens terug in het water. Zijn zwarte snavel ging open en dicht, zonder dat er nog geluid uit kwam. Toen ik de vogel pakte, begon hij weer zacht te piepen en keek me met zijn bolle kraalogen bang aan.

'Kom maar,' zei ik. Ik omklemde het dier met beide handen en hield hem tegen mijn jas. Hij bewoog zijn vleugels en hief zijn kop. Met zijn spitse snavel pikte hij naar mijn hand. Ik drukte hem dicht tegen me aan en begon voorzichtig terug te lopen. Zijn verenvacht trilde zachtjes tegen mijn handen, maar hij werd langzaam kalmer. Ik streek met mijn vinger over zijn grijsbruine kop, waardoor hij zijn ogen vernauwde, zoals een

kat als die geaaid wordt. Een vogel die zich hieraan overgaf, was er slecht aan toe.

Aan de manier waarop de auto geparkeerd stond, kon ik zien dat de dokter iets had gezegd wat we liever niet wilden horen. De auto stond midden op het grind, scheef voor de achterdeur, en de rotgans stond boven op het dak, alsof hij een poging deed dat stuk van zijn territorium terug te winnen. Hij liep heen en weer over de glanzende lak en tikte er met zijn snavel tegenaan.

Ik liep om de auto heen langs het keukenraam, waar warm licht brandde van de enige gloeilamp die ons huis nog telde, nadat van alle andere de draden in de peertjes geknapt waren, en in dat licht zag ik pa aan tafel zitten. Een moment lang wilde ik niet naar binnen, maar wat kon ik anders?

Met mijn elleboog drukte ik de deurklink van de achterdeur naar beneden, terwijl ik de bonte strandloper nog steeds met twee handen tegen mijn jas gedrukt hield. Ik trapte mijn laarzen uit en liep op mijn sokken naar de keuken.

De geur van gehaktballen in jus kwam me tegemoet. Ma deed de pan even open waarin de ballen zachtjes in het vet pruttelden en rolde ze met een spatel om voordat ze de dampen smoorde onder het deksel. Haar misselijkheid was verdwenen, zo leek het, maar ik voelde dat er iets was.

Pa zat voorovergebogen met zijn ellebogen op het tafelblad, zijn handen tegen zijn voorhoofd. In een poging te doen alsof er niets aan de hand was, ging hij rechtop zitten, maar ik had zijn zorgelijke blik al gezien, zijn blik die verschoof als je in zijn ogen keek, en oogleden die hoekig onder zijn wenkbrauwen lagen.

Ik stond daar met de vogel in mijn handen en durfde niet te vragen wat er aan de hand was. Het enige wat ik kon bedenken was: ‘Hebben we ergens een schoenendoos?’

Ik zette de bonte strandloper op tafel en liet mijn vaste greep om zijn lijfje los. Hij probeerde direct op te vliegen, maar toen dat niet lukte, gaf hij zich weer over aan mijn handen, waarmee ik hem voorzichtig bevoelde. Het was zijn linkervleugel, gebroken. Hij begon hees te piepen en ik liet de vleugel los. Doodstil bleef het dier op tafel zitten, zijn kopje gebogen, zijn lange snavel raakte het tafelblad.

'Haal dat vieze beest van tafel,' zei pa. Hij schoof zijn stoel naar achteren en even dacht ik dat hij op zou staan en weg zou lopen, maar hij keek alleen geïrriteerd naar de vogel.

'Hij is gewond,' zei ik.

'Dat is de natuur. Zulke dieren moet je buiten dood laten gaan,' antwoordde pa.

Ik zag zelf ook wel dat ik de bonte strandloper niet kon genezen. Afgezien van zijn gebroken vleugel had het diertje ook nog een wond aan zijn buik.

'Gebruik dit maar,' zei ma. Ze zette een grote soeppan voor me neer en boog zich naar de vogel toe.

'Ach,' zei ze. Haar ogen waren vochtig en ik wist dat het niet kwam doordat ze meeleefde met de bonte strandloper of door het snijden van uien.

Ik pakte een paar reclamefolders die op de rand van het aanrecht lagen en legde ze op de bodem van de pan. Voorzichtig tilde ik de vogel erin. Hij piepte hard en het geluid weerkaatste tegen de metalen zijkant.

'Haal dat beest alsjeblieft weg,' mopperde pa, alsof de vogel zijn gedachten bepaalde, de oorzaak was van de omslag in zijn humeur, de verandering in de dag. Misschien wilden we allemaal wel dat de bonte strandloper de schuldige was. Ik wilde dat.

Ik legde het deksel schuin op de soeppan en plaatste die in een hoek van de keuken op de grond.

Ma zette drie borden op tafel en legde er bestek naast. Daarna volgde een pan met aardappels en een met sperzieboontjes en als laatste de braadpan met de gehaktballen, de damp steeg in wolken tussen ons op.

We aten zwijgend. Het bestek tikte en schraapte tegen de aardewerken borden en wat op die borden lag verdween langzaam, zoals dat elke avond gebeurde, maar nu was ik me er ontzettend van bewust. Als je een stilte eenmaal hoort, kun je ineens aan niets anders meer denken.

Ik haalde opgelucht adem toen vanuit de hoek van de keuken plotseling het geklets van een metalen deksel klonk. Het ding viel eerst een paar keer terug op de soeppan, waarna het enkele seconden stil bleef, maar toen wipte de zwarte snavel het deksel eraf en rolde het een stuk de keuken in, waar het even tolde en toen bleef liggen.

'Dieren geven nooit op,' zei ik. 'Ze geven zich nooit over zonder te vechten.'

Pa en ma keken allebei naar de vogel en ik wierp een blik op hen.

'Wat zei de dokter?' vroeg ik.

Ze keken elkaar aan.

'Niets bijzonders,' antwoordde pa, maar ik zag aan zijn ogen dat hij loog.

'Ik ben geen klein kind meer, dus vertel het maar gewoon.'

Het duurde een tijdje. Ma leunde achterover en begon te lachen, wat ik niet begreep. Haar ogen glinsterden, zoals ze laatst ook hadden gedaan toen ze na lange tijd weer gevraagd was voor een tentoonstelling van haar schilderijen. Geluk zag je bij haar niet zo snel over het hoofd.

'Het is geen slecht nieuws,' zei ze. 'Natuurlijk willen we het je vertellen, het is alleen nog vroeg.'

'Nou?'

‘We krijgen een baby.’ Ma legde haar handen op haar buik.

‘Een baby?’ Meer kon ik even niet zeggen. Ik had iets anders verwacht. Een terugval, organen die uitgevallen waren (zoals in de bijsluiters van haar medicijnen beschreven stond onder ‘zeer zeldzame bijwerkingen’), of iets anders wat in haar lichaam broeide en ons zou infecteren. Maar een kind?

‘Ja, een baby,’ zei pa. Hij glimlachte. Zijn schouders hingen.

‘We zijn er heel blij mee,’ zei ma.

‘Ja,’ zei pa. ‘Het komt allemaal wel goed.’

Dat zei hij altijd en het was ook altijd waar. Zolang ik me kon herinneren, zorgde hij dat het goed kwam, maar toch werd mijn mond droog, alsof er stof tegen mijn gehemelte plakte.

‘Als je maar niet weer gek wordt,’ zei ik. Ik schraapte met mijn vork over het lege bord, zodat de laatste restjes aardappel eraan vastkleefden. ‘Als je maar niet weer dertig verschillende serviezen gaat kopen of op mijn school gaat lopen verkondigen dat het einde der tijden nabij is.’

Ze lachte, maar ik zag lijnen langs haar mond en ze trok haar lippen even naar binnen.

‘Sorry,’ zei ik.

‘Ik begrijp het,’ zei ma. ‘Ik begrijp dat je bang bent dat er dingen veranderen, maar ik denk dat dit kind ons medicijn is.’ Haar gezicht glom in het licht van de gloeilamp. Als je goed keek, kon je zelfs de vorm van het peertje in haar blauwe ogen zien. Ze leek gelukkig en volkomen normaal.

Ze liep naar het keukenkastje boven de afzuigkap en klapte het open. Het was zo’n smal kastje waar je niet veel in kwijt kon, maar wel vijftien doosjes medicijnen als je ze goed stapelde. Ma maakte een buidel van haar trui en trok de onderste doosjes uit de stapel, waarop de stapel inzakte en de doosjes over de afzuigkap gleden en in de buidel vielen. Ze raapte de doosjes die op de grond vielen op en stopte ze bij de rest. In

de hoek van de keuken zette ze haar voet op het pedaal van de vuilnisemmer, wachtte enkele seconden alsof ze plechtig afscheid nam van iets dierbaars, en liet de doosjes voordat pa of ik iets kon zeggen, in de emmer rollen. Het deksel klapte hard dicht toen ze haar voet weer optilde.

'Geen gif meer voor mijn kleine schat,' zei ze en toen zag ik weer dat ze helemaal niet normaal was.

Je kunt op verschillende manieren naar dingen kijken: geloven of wantrouwen. Ik was altijd geneigd te wantrouwen. Pa zei dat dat mijn zwaarmoedige aard was, die ik beter op het wad kon dumpen als ik iets wilde bereiken in mijn leven.

Pa geloofde. Ook al wist ik zeker dat hij net zo bang was als ik – dat had ik gezien in zijn hoekige ogen en zijn voorovergebogen schouders – hij koos ervoor te geloven. Hij stond op en begon de tafel af te ruimen. Hij pakte het afwasteiltje uit het keukenkastje en liet het vollopen met warm water. Een voor een gleden de borden door zijn handen en waste hij het vuil eraf.

'We worden een prachtig gezin,' zei hij toen ik bij hem ging staan om de borden af te drogen en ze op tafel zette. 'We houden het goed in de gaten.'

'Ze moet die medicijnen hebben,' fluisterde ik, zodat ma het niet kon horen.

'Als het niet gaat, gaan we naar dokter Robert,' zei pa. Hij tilde de stapel borden van tafel en zette ze samen met onze zorgen in de kast.

Koen leidt met zijn ouders een geïsoleerd bestaan aan de waddenkust. Samen vormen ze een front tegen de buitenwereld. Als zijn moeder zwanger raakt en met haar medicijnen stopt, keren haar psychische klachten terug. Aukje wordt geboren met een ernstige chromosoomafwijking. Ze zal niet lang leven.

Terwijl zijn ouders zich steeds meer terugtrekken, zorgt Koen voor zijn zusje. Hij besluit Aukje naar het wad te brengen: de plek die hij als het paradijs op aarde beschouwt en waarvan hij vindt dat ze die één keer moet zien.

Een beklemmende en bevrijdende roman over een ontwricht gezin tegen het decor van het verraderlijk mooie Waddengebied.

NUR 301
www.uitgeverijmozaiek.nl
9 789023 960768